

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 2. De hæredibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

directa, & simplex, quae testator filio impuberi, in potestate ipsius constituto, neque per mortem ipsius in potestatem alterius recasuro, heredem instituit, qui impuberi ipsi haeres; cum enim ante pubertatem nemo testari possit, jus concessit, ut pater loco impuberis testaretur, directè substituendo ei heredem, si ante pubertatem decesserit, ut autem hæc substitutio validè fiat, duo requiruntur. *unum* ut testator eum, cui substituit, habeat in sua potestate, ex quo non potest Mater pupillariter substituere: *alterum*, ut pupillas, cui substitutio fit, non recidat per mortem testatoris in alterius potestatem, ex quo non potest avus nepoti aliquem pupillariter substituere, si Pater vivit. Ne possem de jure communi est in potestate avi, quo mortuo in potestatem patris recidit.

2006 *Exemplaris* definitur: quod sit substitutio directæ, ac simplex, quæ ad exemplum pupillaris, pater, aut mater, cæterique ascendentes, secundum sui gradus prærogativam, liberis mente captis, aut simili modo testari prohibitis, heredem instituunt, si filius amens, cui Pater substituit heredem, sit impubes, substitutio erit etiam pupillaris, tamen evanesceat, si filius redeat sanam mentem, ne cito recidat in infaniam.

2007 *Reciproca* alio nomine *breviloqua* dicitur ex eo, quod duobus fiat reciprocè, quasi retroducta, repetita; & reflexa, potest sic definire: est substitutio directæ, quæ instituti sibi invicem substituuntur, ut si testator dicat: *instituo Scium, & Cajum meos heredes, & eos invicem substituo*, hæc ad minimum sunt duæ substitutiones vulgares: si autem uterque est impubes, sunt duæ vulgares, & duæ pupillares. *Compendiosa* denique dicitur substitutio, quæ comprehendit plures substitutiones, quoad diversa tempora, ita ut possit complecti omnes heredes, & omnes eorum ætates. v.g. si testator dicat: *instituo filium meum heredem, & quando-cunque ex vita decesserit, substituo ei Filium*. Nam si filius moriatur ante Patrem, vel alia de causa non fiat hæres, & moriatur in ætate pupillari, Filius succedet ex pupillari; sic filius moriatur post pupillarem ætatem, succedet ex fideicommissaria, detracta legitima, & quarta Trebellianica, si filius fiat amens, succe-

det ex exemplari. Hæc ex Covar. ad c. 16. de testam. & Antonio Gomezio tom. 1. rer. variar. c. 3. usque ad 8. tradunt Molin. to. 1. D. 182. & Lessius. l. 2. c. 19. dub. 7. Illud etiam not. testatoris voluntatem dici *ambulatoriam usque ad mortem*; L. *quod sit*, ff. de adimend. legat. idque propterea, quod, ut certa, fixaque consistat, nullâ lege coercetur: imò juxta leges retractabilis est: atque adeo ambulatoria est, quasi ambulare seu transire possit.

§. 2.

De heredibus.

Heres dicitur, à nonnullis quasi *herus* seu dominus hæreditatis; nam apud veteres, ut habetur §. *fin.* Instit. de hered. qualit. *heredes*, pro dominis habebantur: unde ibidem, *pro herede genere*, est pro domino genere; rectius tamen *heres* dicitur ab hærendo, quasi proximus hæreat illi, cujus hæres est, apud Sylvestr. V. *hæreditas* 3. n. 1. sic definitur: *heres est, qui succedit in universum jus defuncti* (L. *jus heres*, ff. de divers. & temporal. præscript.) vel *dominus hæreditatis*, qui in voluntariis aditione ferat à cohærede, exhærede, & prohærede. *Cohæres* enim dicitur, qui simul hæres institutus est; *Cohæredis* appellatione, ut sumitur ex L. *Pater filium*, §. *gn.* ff. de legat. 3. aliquando continetur fidei commissarius. *Exhæres*, apud Tullium 1. de orat. dicitur privatus hæreditate, quæ ad ipsum pertinebat. *Proheres* dicitur, qui putat se hæredem esse, cum non sit L. *Prohærede* ff. de pecul. hæred. Item descendentes, post primum vocantur *prohæredes* juxta Gloss. in c. *fin.* de pecul. Cleric.

Quæstio est, quotuplex sit hæres? *R.* 2009 quod multiplex, ut constabit ex sequentibus. *Testamentarius hæres*, qui ex testamento succedit, & est duplex, alter *universalis*, qui instruitur in solidum, vel in certa quorâ, alter *particularis*, qui instituitur in re certa, & propriè Legatarius vocatur. *Legatarius hæres* dicitur, qui legatum accipit, vel cui legatum factum est, *legitimus hæres*, est, qui ex constitutione juris, etiam sine testamento succedit defuncto, qualis agnatus proximus. Instit. de legit. agn. succ. in prin. &

N n n 3 pro.

propterea legitima hæreditas, latè quidem, sed non impropriè dicitur, quæ ex testamento defertur. L. 1. de verb. sign. propriè tamen strictè dicitur, quæ ab intestato defertur L. 1. De suis, & leg. eam enim lex ipsa, absque facto hominis, defert.

2010 *Suus hæres* (alio nomine domesticus) dicitur filius, qui est in potestate Patris, tempore mortis ipsius Patris, notat enim Molina tom. 1. D. 179. ad hæredem *suum*, duo requiri, alterum, ut tempore mortis ejus, cui hæres existit, in eisdem fuerit potestate, excipitur tamen posthumus, qui (per jus Instit. de hæred. quæ ab intest. §. *posthumi*) ex eo censetur *suus*, quia statim, ac natus, foret in potestate parentis, si parens viveret, alterum, ut nullus alius in eadem linea sit interpositus, qui in potestate prædicti existat; hinc quàm diu filius est hæres *suus*, nepos, qui ex tali filio descendit non est hæres *suus* respectu avi, esto in potestate avi existat; mortuo autem, aut emancipato filio, nepos ex ipso genitus, manet hæres *suus* respectu avi, est igitur hæres *suus*, qui est in potestate morientis tempore mortis, dum eum alius non præcedit. Suias porrò est illa qualitas, & Conditio, quam habet *suus* hæres.

2011 Hæres *necessarius* dicitur ille, qui necessariò hæres est, scilicet qui, sive velit, sive nolit, cogitur hæreditatem adire, ut satisfaciatur Creditoribus: qualis olim erat servus institutus hæres à domino suo paupere, ex eo, quòd suspectas facultates suas haberet, ac proinde timeret, quòd extraneus nolleret adire hæreditatem, & quidem servus ad eam ad eundem cogebatur, ut famæ domini sui succurreret erga Creditores. Instit. de hæred. quæ ab intest. defert. *Extraneus hæres* appellatur, qui testatoris potestati subiectus non est, etiam filius emancipatus. Instit. de hæred. qualit. & diff. §. *certi*; interdum sumitur pro non attinente, hoc est, neque consanguineo, neque affine.

2012 Præter hæc not. 1. *substitutum* hæredem dici, qui hæredi instituto substituitur; *fidei commissarium*, cui ex fidei commissio hæreditas danda relinquatur; *secundum hæredem*, qui post primum sequitur, etiam si ordine decimus sit; *certum*, sicut sumitur ex L. *Pannonius Avitus*, §. 1. ff. de acquir. hæred. ut adire

possit, qui probabiliter vehementer quadam opinione credit sibi delatam hæreditatem; *hæredem ex asse*, qui solus est hæres.

Not. 2. hæredem *in re certa* esse il. 2013 lum, qui v. g. instituitur in aliquo designato prædito, seu parte certa hæreditatis, & quamvis juxta Rolandinum 10. 8. *tract. fol. 196. n. 11.* nec sit universalis hæres, nec Legatarius; tamen de utroque participat: *de legatario*, duo, nempe, quòd in eum non transeunt actiones, & quòd patitur Falcidiam L. *quoties C. fam. hercisc. de universali*, tria, scilicet quòd habet jus accretendi, quòd ejus additione confirmatur relicta in testamento, & quòd poterit de manu sua capere hæreditatem, juxta Baldum.

Not. 3. hæredis appellatione venire hæredem simpliciter, & verum, non secundum quid juxta Ant. de Butrio, cont. 20. quem refert Tuschus 10. 8. *lit. V. Conclu. 92. n. 14.* Not. 4. hæredum appellatione venire omnem hæredem, quando non apponitur nomen hæredis proprium, juxta Ancharan, conf. 130. an autem veniant tam extranei hæredes quàm descendentes, ubi facta est mentis dispositivè hæredum? quæstio est, quam multis adductis authoribus disputat, & multis ampliationibus, ac limitationibus, resolvit Augustinus Barbof. *tract. de appell. Verbo appellat. 113. à n. 4.*

Observandum autem inter *narrata* 2015 *dispositivè*, ac *enunziativè*, discrimen esse; nam dispositivè narrata habent vim, & obligandi, & causam disponendi, adeo, ut ea, quæ substantiam respiciunt, mutari, emendarive nequeant, præsertim, si pro eo faciant, L. *cum præcum C. de lib. cau. enunziativè narrata non habent talem vim*, unde, si dicam: *peto à Titio, qui est hæres Sempronii*, quamvis ille non sit hæres, procedit libellus, L. *qui familia. ff. familia herisc.*

Not. 5. quando fit mentio hæredum 2016 conditionaliter, v. g. dicente testatore, *si institutus decesserit sine hæredibus, substituo Titium*, tunc conditionem intelligi de hæredibus sanguinis; aliàs non extantibus descendentibus, non deficeret conditio fideicommissi, ita Monach. *conf. 958. n. 3.* Mentica *de conject. ult. vol. l. 8. tit. 14. n. 5.* Et Fusarius *de fideicom. 9. 339.*

q. 339. à n. 78. & ampliat n. 78. ut nec extranei hæredes veniant, quamvis ponatur conditio cum verbis universalibus, qualia sunt: *si decesserit sine hæredibus quibuscunque*; nam adhuc intelligitur, *de descendantibus*. Not. 6. hæredis appellatione in dubio venire hæredem universalem, non verò hæredem in certa; ita Simon de Prattis, de interpret ult. volunt. fol. 178. n. 11. Peregrin. de fideicom. art. 32. n. 8. quia adveniente hærede universali, institutus in re certa, habetur loco legatarii. Hæredis appellatione venire foeminam L. *hæredis* appell. ff. V. *signif.* apud Mantica. de tacitis, & ambiguis *convens.* lib. 22. tit. 14. n. 22.

2017 Not. 7. ubi fit mentio hæredum, qui *vocati sunt*, venire hæredes hæredum, ita Tuschus 20. 4. lit. H. concl. 74. Nam quæ hæredem gravant, dicuntur gravare hæredem hæredis. L. *annuam.* ff. de annuis leg. Item hæredi facta prohibitione alienationis, dicitur facta, & hæredi hæredis, juxta Tiraq. de retract. conven. §. 1. *Gloss.* 6. n. 24. Hæredum *suorum* appell. strictè veniunt habentes jus suitaris; latè veniunt non habentes tale jus: latissimè veniunt omnes; vide hæc, & plura apud Barbosa citatum.

2018 Not. 8. Hanc vocem *Successor* in ultimis voluntatibus latius patere, quàm terminum *hæres*; quamvis enim omnis hæres sit *successor*, tamen econtra non omnis *successor* est hæres, & quidem *succeffores* universales non hæredes recenset Molina 20. 1. D. 217. Imprimis enim sunt executores hæreditatii, qui vicem tenent hæredum: ut si quis in hæredem animam suam relinquat, instituendo simul aliquem suæ ultimæ voluntatis executorem universalem: hic enim dicitur *Successor*, similiter usû fructuarius universalis bonorum relictus à defuncto: pater, qui jure peculii occupat bona filii familias: monasterium occupans bona in gredientis religionem propter ingressum, & fiscus occupans bona ejus, cui propter delictum confiscantur.

2019 Not. 9. *Succefforem*, juxta Sylvestrum V. eod. esse duplicem, alterum *singulari*, qui in re certa instituitur: alterum *universalem*, qui in tota hæreditate, vel reliqua: *succefforis* appellatione venit solum *universalis*, & non *singularis*; quod

procedit, ubi subjecta materia id patitur, & nisi testator vocasset *quoscunque* *succeffores*: tunc enim veniret etiam singularis, ita Fufar. de *substit.* q. 341. n. 4. & 7. Item q. 343. n. 1. addit *succefforum* appellatione venire omnes.

Not. 10. *Succedere* idem esse, ac in alterius locum venire; absolute prolatum intelligi *ab intestato*, ut ex L. 3. §. de illo ff. pro Socio. Cæterum est verbum commune, & adjunctum universati bonorum, vel quotæ, importat titulum hæreditarium, secus si adjungitur rei particulari, quod autem sit *succedere in capita*, & *succedere in stirpes*, ut planè intelligatur illud Justinian. lib. 3. *Instit.* tit. 1. *conveniens esse, non in capita, sed in stirpes hæreditatem dividi* exponunt Hostiens. in sum, de *succeff.* ab intest.

Igitur *succedere in capita* est idem, atque *succedere viriliter*, nempe æquis portionibus in capita distributis; seu, *succedere in capita*, est, pluribus, qui sunt ejusdem gradus, hæreditatem in æquales partes dividendam competere, sic filii dicuntur *succedere Patri* suo mortuo in legitimis portionibus: *succedere in stirpes* (quæ *succeffio* dicitur *stirpalis*, alio nomine *parentalis*) est, filios parentum suorum partem hæreditatis adipisci, quam ipsi parentes consequerentur, si *superstites* forent; sic *succedunt filii* parentibus qua filii præmortuorum in eam partem, quam ipsi parentes erant habituri, si viverent, unde, si quis ex vero filio unum nepotem habuerit, & ex alio filio decem, tantum capiet unus ex parte una, quàm decem ex parte altera.

Not. 11. ex Molina Jurista de primogenit. l. 11. c. 8. n. 6. aliud esse quod defertur alicui *jure hæreditario*, aliud quod *jure sanguinis*: illud, inquit, dicitur *jure hæreditario* deferri, quod non nisi hæredi, jureque hæreditatio competit, illud autem dicitur deferri *jure sanguinis*, in quo is, qui hæres non est, vel etiam, qui hæres est, ex sola agnatione, seu cognatione, vel speciali vocatione, non autem jure hæreditario *succedere* potest, quia ratione inter feuda quædam *familiaria*; quædam verò *hæreditaria* dicuntur, eo, quòd in familiaribus, solo jure sanguinis; in hæreditariis, jure hæreditario *succedatur*.

Not. 12.

2022 *Not. 12.* Successionem legitimam esse, quæ fit secundum leges, qualis ex parte patris; successio naturalis fit naturaliter non attentâ lege positiva, qualis ex parte Matris juxta *Glof. in tit. C. unde vir. & uxor.* Similiter juxta *Azon. in summa de success. edict. C. & ff. eod. tit. L. 1.* Datur successio interdum de capite in caput, & interdum de gradu in gradum. Successio de capite in caput est, cum deficiente primo capite liberorum, oritur secundum caput agnatorum, & isto deficiente, succedit tertium caput cognatorum, & cognatis deficientibus, succeditur quarto per ordinem; unde *vir. & uxor C. eod. tit. scilicet succedit Vir Uxorivel Uxor viro, excluso fisco.* Successio de gradu in gradum est, quando plures personæ sunt in eodem capite in diversis gradibus, una prior, & alia posterior: nam pro priori repulsa, vel reputatione, vel aliter, sequens succedit *L. 1. ff. success. edict.*

§. 3.

De hereditate.

2023 **H**ereditas in contractu inter vivos sumitur pro bonis, & facultatibus; ut, si quis dicat: *do tibi hereditatem meam,* intelligitur dare suas facultates juxta *Bart. in L. quandoque §. si servum. ff. de legat. 1.* Unde hereditas venit appellatione rerum: Nam juxta eundem *Bart. in L. licet, C. de pactis,* si bona relinquuntur sub appellatione rerum, continetur tota hereditas: sumitur verò à *Molina som. 1. tract. 2. D. 2. pro jure,* quod ad bona defuncti habet, & quo denominatur *heres,* & computatur inter res incorporales, & quidem in ultimis voluntatibus; unde juxta *Bartol. in Rubric. de heredit. acquirend.* Sic definitur: *est successio in univrsam jus, quod defunctus habebat.*

2024 *Not. autem 1.* quod tota hereditas *Assis* appellatione comprehendatur, *L. nihil aliud, & L. hereditatis, ff. de verb. signif. Dividitur Assis in duodecim partes æquales, quas uncias dicimus ab uno; dividitur etiam in duodecim partes in æquales, quarum nomina sunt unica sextuncx, sextans, quadrans, triens, quincunx, semis, septunx, bes, Dodrans, Dextrans, & Deunx.*

Not. 2. quod unica sit duodecima pars ex æqualibus assis, & primâ ex inæqualibus; sic dicitur, quod nati ex concubinis in domo, succedant in duabus uncias, id est in duabus partibus duodecim partium assis, si alii legitimi non supersunt; sextuncx est unica cum semiuncia, sextans habet duas uncias, & est sexta pars assis; quadrans habet tres uncias, & est quarta pars assis, triens habet quatuor uncias, & est tertia pars assis. Quincunx habet quinque uncias; semis, habet sex uncias, & est dimidium assis, septunx habet septem uncias, bes habet octo uncias, dodrans habet novem uncias, dextrans habet decem uncias, deunx habet undecim uncias.

Not. 3. varias esse voces, quibus hereditas nominatur, nam *fiduciaria,* alio nomine *Fideicommissaria* (ut habetur *L. certa ff. si certum*) dicitur à fide hæredis, cui committitur; legitima dicitur, cum fit successio ex testamento; *honoraria pratoria,* cum bonorum possessionem accipimus, *communis,* quæ ad utrumque æqualiter lege venit; *justa* quæ jure legitimo obvenit, id est cognationis nomine *commissa* vocatur hereditas, in qua id commissum est, propter quod alteri datur.

Dicitur etiam *transmissa,* quod idem est, ac translata à domino ipsius hereditatis moriente in ipsius hæredes, unde cum hæres (ut inquit *Molina 10. 1. D. 180.*) eo ipso, quod hereditatem adit, suam illam efficiat, manifestum est, si hereditate aditâ ex hac vita decedat, illam transmittere ad quosque ipsius hæredes, non secus, atqui alia sua bona, hereditas non adita (ut habetur ex *L. quoniam, C. de jure delib. regulariter ad alios non transmittitur. Locuples hereditas* (apud *Azonem in Rub. C. de bo. lib. §. petitur*) censetur illa, quæ major est centum aureis: aliter explicatur à *Glossâ ad L. si quis mihi, §. 2. ff. de acq. heredit. V. hereditatem,* & ponitur discrimen inter *opulentam,* & *locupletem,* quasi opulenta dicitur, quæ affert opes sine vexatione, sed *locuples, quæ etiam vexationem habet,* seu quæ affert opes incommodis annexas.

Not. 4. inter hereditatem delatam, jacentem, & aditam, esse connexionem cum discrimine, nam *delata* dicitur,